

LEDA

LEKSIKOGRAFER
I DANMARK

LEDA-Nyt nr. 80 – november 2025

ISSN 1603-7006 Redigeret af Asgerd Gudiksen og Malene Nellemann Madsen

Meddelelser fra bestyrelsen	s. 2
Referat af generalforsamlingen 2025	s. 3
Årsberetning for LEDA ved formanden	s. 5
Medlemsmøde: Program for Slangeftermiddag i LEDA	s. 6
Lars Trap-Jensen: Kjeld Kristensen (1943-1925). Mindeord	s.8
Mette-Marie Møller Svendsen: Rapport fra 18. Konference om Leksikografi i Norden & Nordisk Sprogmode 2025 i Vejle, 21.-23. maj 2025	s.11
Kend din leksikograf	s.14
Kort nyt fra den leksikografiske verden	s.17

Medlemsmøde

Slangeftermiddag i LEDA

Læs program og resumeer side 6, hvor der også er anvisning på at finde lokalet

Torsdag den 27. november kl. 14-17

Københavns Universitet, Søndre Campus (KUA 3)

Karen Blixens plads 16

Lokale 8B.2.49

Meddelelser fra bestyrelsen

Imellem hvert nyhedsbrev lægges nyheder på vores hjemmeside: <http://leksikografer.dk>.

LEDA-Nyt udgives af Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA) og udkommer to gange om året.

LEDA-Nyt udsendes fast til LEDAs medlemmer, og ældre numre af tidsskriftet kan desuden downloades fra LEDAs hjemmeside (www.leksikografer.dk).

Bidrag til næste nyhedsbrev sendes til formanden senest 15. februar 2026.

Dette nummer er redigeret af Asgerd Gudiksen og Malene Nellemann Madsen.

LEDA er en forening der fungerer som forum for praktisk og videnskabeligt ordbogsarbejde og ledes af en bestyrelse, som frem til næste generalforsamling består af:

Asgerd Gudiksen (Ømålsordbogen, NorS, Københavns Universitet), formand, gudik@hum.ku.dk

Simonetta Battista (Ordbog over det Nørrøne Prosasprog, NorS, Københavns Universitet), kasserer, leksikografer@gmail.com

Malene Nellemann Madsen (Ordbogen A/S), mum@ordbogen.com

Anna Sofie Hartling (Dansk Sprognævn), ash@dsn.dk

Mette-Marie Møller Svendsen (Jysk Ordbog, Peter Skautrup Centret, Aarhus Universitet), mms@cc.au.dk

Susanne Lervad (Center for Tekstilforskning, Saxo, Københavns Universitet), npf698@hum.ku.dk

Henrik Lorentzen (Det danske Sprog- og Litteraturselskab), hl@dsl

CVR: 37588997

Kontingent for medlemskab af Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA) 150,- DKK

Kontingentet kan indbetales via netbank: reg.nr. 5301 konto 0275666.

Henvendelse vedrørende indmeldelse og adresseændring sker til foreningens kasserer. Øvrige henvendelser rettes til formanden.

Referat af Generalforsamling i LEDA den 24. maj 2025

Til stede: Asgerd Gudiksen, Ida Elisabeth Mørch, Sussi Olsen, Liisa Deth Theilgaard, Olfert Rahbek, Susanne Lervad, Mette-Marie Møller (på Zoom), Anna Braasch (på Zoom), Anna Sofie Hartling.

1. Valg af dirigent og referent

Sussi Olsen blev valgt til dirigent og Anna Sofie Hartling til referent.

2. Formanden aflægger beretning.

Se beretningen nedenfor. Beretningen blev taget til efterretning uden yderligere kommentarer.

3. Kassereren fremlægger det reviderede regnskab

- I 2024 kom der fem nye medlemmer. Man er gratis medlem i et år, og så skal man betale året efter.
- To-tre medlemmer bliver slettet fra listen efter at de ikke har betalt i 2-3 år. Et medlem har meldt sig ud, og et andet medlem er død og derfor slettet fra listen.
- Der er 11 medlemmer der stadig ikke har betalt på trods af rykker i april.
- Ingen nye medlemmer i 2025.
- I alt reelt set 49 betalende medlemmer, men måske betaler de nævnte 11.
- I 2024 fik vi 8.899 DKK ind i kontingent – og vi brugte 8.002 DKK; i alt har vi et overskud på 897 DKK.
- Kassebeholdningen er så på i alt 40.266 DKK.

4. Fastsættelse af kontingent

Der var enighed om at det bibeholdes på det nuværende niveau, 150 kr. pr år, som foreslået af bestyrelsen. Det er ikke meningen at LEDA skal opbygge en stor opsparing.

Ida nævnte at vi skal være obs på at banken tager store gebyrer – 100 kroner per måned – så man skal i hvert fald ikke være nervøs for at få en stor formue i banken.

5. Valg af to bestyrelsesmedlemmer og en suppleant

På valg var bestyrelsesmedlemmerne Ida Elisabeth Mørch (indvalgt 2017) og Malene Nellemann Madsen (indvalgt 2019) samt suppleant Henrik Køhler Simonsen (indvalgt 2020). Ida kunne ikke genvælges da hun havde været valgt tre gange, og Henrik ønskede ikke genvalg; Malene genvælges. I stedet for Ida valgtes Simonetta Battista, og i stedet for Henrik Køhler valgtes Henrik Lorentzen. Bestyrelsen består herefter af Asgerd Gudiksen (formand),

Anna Sofie Hartling, Malene Nellemann Madsen, Mette-Marie Møller Svendsen, Simonetta Battista og suppleanterne Henrik Lorentzen og Susanne Lervad.

6. Valg af revisor og revisorsuppleant.

På valg var Christian Becker-Christensen og Henrik Lorentzen. Ingen af dem stillede op igen. Ida Elisabeth Mørch blev valgt som revisor og Liisa Theilgaard som revisorsuppleant.

7. Forslag.

Der var ingen indkomne forslag.

8. Eventuelt.

Asgerd: Onsdag har længe været LEDA-dag; skal vi skifte til en anden dag eller måske ikke have en fast ugedag? Jeg ved at nogle medlemmer har problemer med onsdag.

Liisa: Måske kunne man lave en doodle for at blive klar over hvilken ugedag flest kan?

Man må dog tage højde for at andre foreninger o.l. også har faste ugedage for deres arrangementer, og det skal vi helst ikke ligge oveni. Der var enighed om at tænke videre, bl.a. over ideen med at lave en doodle.

Liisa: Hvornår har LEDA jubilæum igen? Hvis vi skal forberede noget, skal vi gøre det i god tid.

Efter lidt hovedregning (læs: lommeregning): I 2028 har vi 40-årsjubilæum, så der er stadig god tid.

Sussi: Vil det være muligt at skifte til en billigere bank (gebyrmæssigt)? Mit kor har lige skiftet til en billigere bank – måske kan jeg spørge dem...

Ida: Vi har Arbejdernes Landsbank lige nu, og vi har undersøgt forskellige banker – lidt. I Lån & Spar skal man fx være flere medlemmer for at kunne bruge dem.

Liisa: I min anden forening bruger vi mobilepay, og det er meget nemmere at få kontingent ind via mobilepay – men ulempen er at det også koster noget at bruge (Erhverv betaler for at bruge mobilepay.).

Det blev aftalt at Liisa undersøger hvad mobilepay koster for foreninger, og meddeler det til bestyrelsen til videre drøftelse.

Asgerd: Er der nogen forslag til medlemsmøder?

Lissa: Hvis der nu er nogen der kender til nogen der alligevel kommer til Dk – fx fra Norden – så kunne det være at vi kunne hægte os på og få vedkommende til at holde foredrag.

Asgerd: Der har desværre kun været ét møde i dette semester. Og det er jo ikke helt godt nok til de betalende medlemmer, men vi har nogle planer. En af vores planer er at få nogle fra Oqaasileriffik Grønlands Sprogsekretariat til at fortælle om deres leksikografiske ressourcer på Zoom.

Årsberetning for LEDA for året 2024-2025 ved formanden

Medlemsmøder

Der har været afholdt tre medlemsmøder siden sidste generalforsamling.

Den 25. september præsenterede Ruben Schachtenhaufen, Michael Bach Ipsen og Mikael Fabrin *Dansk Udtaleordbog* der udkom senere på året.

Den 20. november – to dage efter lanceringen – fortalte Anna Sofie Hartling og Margrethe Heidemann om den 5. udgave af Retskrivningsordbogen.

Og i dag har vi hørt Lauren Sadows foredrag *The Making of DanSKiB*.

Bestyrelsesmøder

Bestyrelsen har i det forløbne år holdt 3 bestyrelsesmøder, den 12. juni, den 25. september og den 6. marts. Møderne i juni og marts blev afholdt på Zoom. Vi mener stadig at det har værdi at bestyrelsen af og til mødes fysisk, men digitale møder er et godt supplement for en bestyrelse med medlemmer fra flere landsdele. Emnerne har været de sædvanlige: medlemsmøder, LEDA-Nyt og hjemmesiden.

Generalforsamling 2024

Den årlige generalforsamling 2024 blev afholdt 10. april. På valg var formanden Asgerd Gudiksen, bestyrelsesmedlemmerne Patrick Leroyer og Mette-Marie Møller Svendsen og suppleanten Susanne Lervad. Patrick Leroyer havde været genvalgt tre gange og kunne derfor if. vedtægterne ikke genvælges. I hans sted blev Anna Sofie Hartling indvalgt. De øvrige blev genvalgt. Bestyrelsen har i perioden 2024-2025 altså bestået af Asgerd Gudiksen, Malene Nellemann Madsen, Ida Elisabeth Mørch, Anna Sofie Hartling, Mette-Marie Møller Svendsen, Susanne Lervad og Henrik Køhler Simonsen.

Revisor og revisorsuppleant har været Christian Becker-Christensen og Henrik Lorentzen.

LEDA-Nyt

LEDA-Nyt er udkommet to gange i perioden, nr. 78 i november 2024 (34 sider) og nr. 79 i april (23 sider). I år har foruden formanden Malene Nellemann Madsen deltaget i redigeringen, og de øvrige bestyrelsesmedlemmer har hjulpet til med at få stof til Kort nyt fra den leksikografiske verden. Ud over de faste indslag har der været to artikler af foredragsholderne, to rapporter fra konferencer, to anmeldelser af henholdsvis Thy-Ordbog udgivet af Torben Arboe og Dansk Udtaleordbog ved Ruben Schachtenhaufen, Michael Bach Ipsen og Mikael Fabrin. I det seneste nummer har Patrick Leroyer desuden på opfordring af redaktionen bidraget med Leksikografiske erindringer om det leksikografiske paradoks.

Hjemmeside

LEDA har som bekendt også en hjemmeside og Facebook. Her annonceres medlemsmøderne, og der lægges også oplysninger op om leksikografiske konferencer og andre relevante begivenheder. Vi er jo naturligvis glade for tip om arrangementer der har interesse for foreningens medlemmer – og også glade for at de der er på Facebook, husker at ”like” opslagene, så de slår bedre igennem. Malene Nellemann Madsen står – ligesom de foregående år – for arbejdet med hjemmeside og Facebook.

Slangeftermiddag i LEDA

Torsdag 27. november kl. 14-17 i

Københavns Universitet, Søndre Campus (KUA 3), Karen Blixens plads 16, lokale 8B.2.49
(se kort nedenfor)

Program

14.00 – 14.05	Velkomst
14.05 – 14.55	Torben Christiansen og Marianne Rathje: <i>Slangordbogen</i> : indhold, redigering og samarbejdet med Dansk Sprognævn
14.55 – 15.15	Kaffe og kage
15.15 – 15.35	Spørgsmål og diskussion
15.35 – 16.00	Alex Speed Kjeldsen og Asgerd Gudiksen: Slangudtryk i dialekterne
16.00 – 16.10	Kort pause
16.10 – 16.35	Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen: Vulgært, stødende, negativt? Om markeret sprogbrug i <i>Den Danske Ordbog</i>
16.35 – 17.00	Spørgsmål og diskussion

Resumeer

Torben Christiansen og Marianne Rathje

***Slangordbogen*: indhold, redigering og samarbejdet med Dansk Sprognævn**

Slangordbogen er den eneste allround danske slangordbog der er under stadig udvidelse og ajourføring. Den udkom som app første gang i 2012 og i en ny version i 2022.

I første del af oplægget ser vi på ordbogen som projekt: Hvad er betingelserne for arbejdet med ordbogen? Hvordan blev ordbogen modtaget i akademisk sammenhæng? Hvorfor egentlig som privatperson forsøge at dække dette område af sproget? Dernæst zoomes der ind på ordbogens indhold: Dokumentation gennem citater er noget særligt for denne slangordbog. Hvad er status for ordbogen? Hvilke nye tiltag er der i redigeringen? Hvilke kilder er der til nyt indhold? Hvordan er fordelingen mellem dansk og engelsk i de nye ord? Hvor kan man støde på problemer ved dokumentering?

I anden del af oplægget kommer vi ind på det samarbejde med Dansk Sprognævn som *Slangordbogen* indledte i 2023. Hvad var formålet med samarbejdet, og hvordan er arbejdsgangen i det? Vi vil også præsentere nogle af de resultater der er kommet ud af samarbejdet, nemlig et øget antal ord og dateringer i *Slangordbogen*, en undersøgelse af slangudtryk for at være fuld og en undersøgelse af nye slangudtryk blandt gymnasieelever. Endelig kommer vi ind på planer og ønsker for projektet fremover.

Alex Speed Kjeldsen og Asgerd Gudiksen

Slangudtryk i dialekterne

Slang som brugsbetegnelse forekommer sjældent i *Ømålsordbogen* og slet ikke i *Bornholmsk Ordbog* og *Jysk Ordbog*. Det er imidlertid snarere et udtryk for leksikografisk og sprogvidenskabelig tradition. Der forekommer nemlig ord og udtryk i ordbøgerne af samme karakter som ord der er kategoriseret som slang i *Den Danske Ordbog* eller er medtaget i slangordbøger. Asgerd har ved en tidligere lejlighed fundet en del slangudtryk ved at søge på brugsmarkørerne ”spøg.”, ”uformelt”, ”jargon”, men herved finder man ikke det hele. Der er nemlig også eksempler på (potentielle) slangudtryk der ikke har nogen brugsmarkering i

Ømålsordbogen. Og endnu vanskeligere er det at få overblik over materialet til *Bornholmsk Ordbog*. Der er imidlertid også en anden kilde. I *Slangordbogen* af Kaj Bom (Bom 1957), der – løseligt – er ordnet i kapitler efter ”emnekredse” (domæner og begreber), er der et kapitel med titlen ”Provins-slang”. I vores oplæg vil vi præsentere karakteristiske eksempler fra dels vores egne dialektkilder, herunder også *Jysk Ordbog*, dels hos Bom, og på den baggrund diskutere om det er velmotiveret at operere med et begreb man kunne kalde ”landboslang”.

Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen

Vulgært, stødende, negativt? Om markeret sprogbrug i *Den Danske Ordbog*

Den Danske Ordbog er i øjeblikket i gang med at gentænke sine beskrivelser af markører for stilniveau og anden markeret sprogbrug. Revisionen indgår i et større arbejde der er udløst af den aktuelle samfundsmæssige interesse og debat om sproglig inklusion og politisk korrekthed. En del af dette arbejde omfatter også slang, hverdagsprog og uformelt sprog, og i vores oplæg ønsker vi at invitere kolleger med ind i det leksikografiske værksted. Da de endelige retningslinjer endnu ikke er fastlagt, vil der være mulighed for at deltagerne kan bidrage med synspunkter inden beslutningen om de fremtidige sprogbrugsmarkører træffes endeligt. Blandt de spørgsmål vi vil drøfte, er: Skal markøren ”vulgært” genindføres? Skal ”stødende” anvendes oftere? Eller bør den eventuelt erstattes af en ny markør, ”værdiladet_negativ”? Er det en god idé at supplere markøren med en advarselstrekant der beskriver og uddyber hvordan markøren skal forstås?

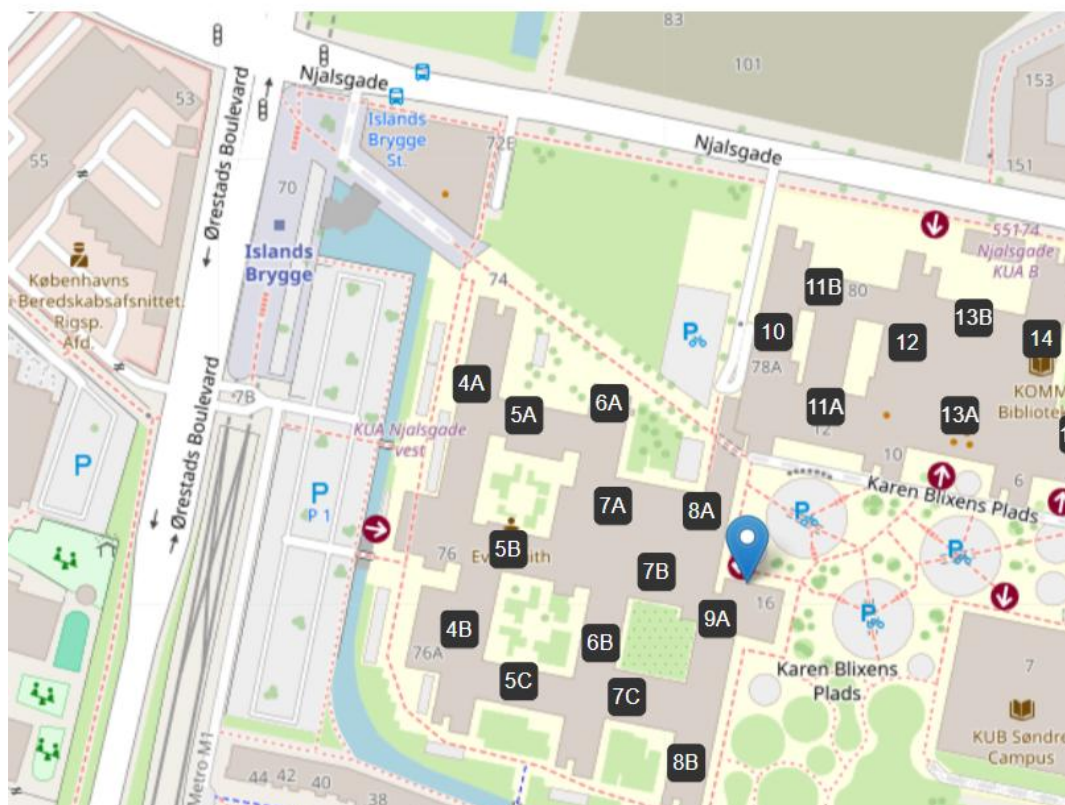
Find vej

Københavns Universitet, Søndre Campus (KUA 3)

Karen Blixens plads 16

Lokale 8B.2.49

Brug indgangen ved den blå pil eller den røde pil placeret midt i kanalen.

Kjeld Kristensen (1943–2025)

Mindeord

Lars Trap-Jensen

Tirsdag den 4. marts 2025 døde Kjeld Kristensen, 81 år gammel, efter et kort og uventet sygdomsforløb. Han havde på det tidspunkt arbejdet for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab i mere end tre årtier og var aktiv til det sidste. Hans død betyder et stort tab for dansk sprogforskning, for dansk leksikografi og for de mange kolleger der gennem årene lærte ham at kende som en urokkelig kraft i arbejdet med sproget.

Kjeld blev født i Skive i 1943 som søn af en lagerforvalter og en hjemmegående mor. Han voksede op i et jysk miljø præget af nøjsomhed, pligtfølelse og sang – værdier som fulgte ham hele livet. Som dreng sang han i Skive Drengekor, og glæden ved korsang, musik og sprog kom til at følges ad i hans liv. Et godt øre for klang, rytme og nuancer var grundlaget for hans sans for talesproget og leksikografiens præcision.

Efter studentereksamen fra Struer Statsskole i 1962 begyndte han på Danmarks Ingeniørakademi, hvor han uddannede sig til kemiingeniør, et fornuftigt valg for en ung mand fra beskedne kår. Men fascinationen af sproget og særligt af det danske talesprog lå alligevel hans hjerte nærmere end formlerne. Efter sin værnepligt i Søværnet – i Søartilleriets Eksplosivstofsektion – skiftede han spor og begyndte på danskstudiet ved Københavns Universitet.

I begyndelsen af 1970'erne var sociolingvistikken endnu næsten ukendt i Danmark. Med afhandlingen *Variationen i vestjysk stationsbymål* (1977) blev Kjeld derfor en pioner. Han gennemførte en omfattende feltundersøgelse i sin hjemegn, stationsbyen Vinderup, og analyserede talesprogets variation kvantitativt – inspireret af den tidlige sociolingvistikks metoder i USA.¹

Hans resultater viste hvordan dialekt og rigsmål ikke udgjorde to adskilte systemer, men et kontinuum af sprogbrug, afhængigt af alder, køn, social baggrund og situation. Det var nyt i dansk sammenhæng, og arbejdet kom til at danne skole. Professor Frans Gregersen har siden sagt at ”det var først da Kjeld Kristensen i 1973 optog 119 informanter i Vinderup at man kan sige at sociolingvistikken slog rod i Danmark”.

På danskfaget fulgte Kjeld bl.a. undervisning hos Lars Brink og Jørn Lund og blev derved introduceret til ordbogsarbejde, idet han blev tilknyttet disses arbejde med *Den Store Danske Udtaleordbog*.

De følgende år samarbejdede han med Hans Basbøll om generativ fonologi og computerbaseret lydanalyse af dansk og senere med svenske kolleger som Mats Thelander og Stig Örjan Ohlsson i metodiske studier af såkaldte blandingssprog. Han arbejdede i en tid hvor dialekterne hurtigt var ved at forsvinde, og han søgte at fastholde og forstå denne overgang.

¹ Jeg står i gæld til Frans Gregersen, Tore Kristiansen og Malene Monka for oplysningerne om Kjelds sprogvidenskabelige indsats. Jeg var forfatterne behjælpelig med visse oplysninger i forbindelse med deres meget grundige nekrolog (publiceres i *Danske Talesprog* 25), og Frans Gregersen har velvilligt sendt mig deres manuskript.

Fra 1967 til 1991 var Kjeld ansat som gymnasielærer på Rungsted Statsskole, afbrudt af tre orlovsperioder. Første gang som forskningsstipendiat ved Institut for Dansk Dialektforskning, dernæst som dansk lektor i Uppsala, og endelig arbejdede han i slutningen af 1980'erne sammen med Jens Normann Jørgensen på projektet *Moderne sjællandsk*. Også sidstnævnte blev en milepæl i beskrivelserne af det danske regionalsprog og viste hvordan københavnsk udtale og normer spredte sig videre ud i landet. Mens flere kolleger derefter begyndte at interessere sig for sprogholdninger og identitet, bevarede Kjeld sit fokus på sprogets struktur og variation – det passede bedre til hans særlige faglige temperament: roligt, metodisk og konsekvent.

Tiden i Sverige førte ham igen sammen med Lars Brink, der på daværende tidspunkt var dansk lektor i Stockholm. Kjeld udarbejdede i løbet af sin tid i Uppsala lærebogen *Dansk for svenskere* under medvirken af Lars Brink.

I begyndelsen af 1990'erne blev Kjeld en del af holdet bag *Den Danske Ordbog*. Her fandt han et felt der samlede alt det han mest værdsatte: sprogets konkrete brug, det store materiale, den analytiske disciplin og den stille fordybelse.

I ordbogens første år medvirkede han til en væsentlig del af arbejdet med at opbygge DDO's korpus. Han var med til at skaffe mange af de konkrete tekster – fra aviser og tidsskrifter, men også fra mere private genrer der ikke var almindelige i sådanne samlinger. Via personlige forbindelser skaffede han et stort materiale fra Det Berlingske Hus, men også årgange af blå bøger fra hans tidligere arbejdsplads, Rungsted Statsskole. Og da det kneb med at finde dagligsprog, åbnede han sine egne gemmer og skænkede et udvalg af personlige breve, noter og dagbøger til ordbogens korpus. På den måde har Kjelds liv sat sig små og varige spor rundt omkring på redaktionen og i ordbogen, fx gennem sønnen Jens' dagbog, hvor vi andre kunne følge lidt med i familiens liv og hverdag dengang. I alt har disse kilder leveret mere end hundrede citater fra hans hånd til DDO.

Som den ene af DDO's tre ledende redaktører var han ikke den der talte højest, men den der holdt kursen. Som kollega var han stille, præcis og uhyre arbejdsom. Han mødte tidligt, gik sent, og når deadlines truede, var han den der blev siddende indtil tingene var i orden. De mange møder og diskussioner som større ordbogsprojekter uvægerligt kræver, havde han det til gengæld sværere med. Han var ikke så meget for de teoretiske diskussioner om leksikografi; for ham handlede det først og fremmest om at gøre arbejdet – grundigt og uden så mange dikkedarer. Af samme grund var han heller ikke en flittig gæst på konferencer og til faglige arrangementer.

At han betragtede ordbogen som sit livsværk, er hævet over tvivl. Han fulgte projektet fra de tidlige planlægningsår til det sidste bind udkom, og fortsatte siden i ordbogens tilsyn og som konsulent efter pensioneringen.

Da arbejdet med *Den Danske Ordbog* i trykt udgave var afsluttet, vendte Kjeld sig igen mod Sverige – denne gang for at bygge bro i ordbogsform. Han tog initiativ til og ledende ansvar for *Svensk-Dansk Ordbog*, som fra 2005 blev hans hovedprojekt. I lange perioder arbejdede han som eneste redaktør, med en systematik og tålmodighed som kun de færreste besidder. Han gennemgik store mængder svenske kildetekster og ordbøger, sammenlignede betydninger og udtryk, excerperede, redigerede artikler og føjede til eksisterende når han stødte på nyt. Han var et menneske der kunne glæde sig over et velvalgt eksempel eller en

præcis oversættelse som andre måske ville overse. Da ordbogen nåede sin nuværende form med over 60.000 opslagsord, stod den som et monument over hans indsats, den største og bedste af sin slags.

Arbejdet med *Svensk-Dansk Ordbog* forbandt det personlige og det faglige: Det svenske var for ham ikke bare et nabosprog, men blev en personlig fond af minder, kolleger og venskaber fra tiden i Uppsala. På sin egen måde fuldendte han cirklen fra sin ungdoms lektorat til sine sene år som redaktør.

Kjeld var en kollega man satte pris på og stolede på. Han var ikke typen der søgte opmærksomhed, men han havde en myndighed som udsprang af indsigt og erfaring. Hans ro kunne virke smittende; der var en mild konsekvens i hans måde at være på. Han havde et skarpt, tørt lune der ofte kom til udtryk ved frokostbordet, hvor sportsresultater og klassiske revyrepublikker blev gengivet med samme præcision som ordbogsartiklerne. Han huskede kampresultater og revyforestillinger i detaljen og nød at kunne gengive dem korrekt. Han kunne også være ganske nøjeregnende, en egenskab hans kolleger husker med både smil og respekt. Da bind 2 af *Den Danske Ordbog* udkom med initialerne E-H på ryggen, bemærkede han tørt (og med tanke på Ebba Hjorth) at hans egne gemte sig diskret i bind 3. Men bag den reservede facade var et varmt menneske der interesserede sig for sine kolleger og passede på det fællesskab han var en del af. Han bidrog til den rolige, gode og trygge stemning som prægede redaktionen i hans tid.

Kjelds livsarbejde er skrevet ind i dansk leksikografis historie, ikke med store overskrifter, men i selve det sproglige materiale. Han var med til at definere en standard for hvordan moderne dansk kan beskrives på grundlag af autentisk sprogbrug, og han var drivende i arbejdet med at bringe leksikografien ind i den digitale tidsalder og ydede altså også her en pionerindsats.

Han repræsenterede en tradition hvor leksikografi forstås som et håndværk såvel som en videnskab, et arbejde der kræver sans for detaljen, respekt for helheden og en dyb loyalitet over for sproget selv.

Havde det ikke været for den pludselige hjerneblødning i begyndelsen af marts, ville han sikkert have siddet hjemme og redigeret endnu et par artikler til *Svensk-Dansk Ordbog*. Sådan var han: vedholdende, beskeden og samvittighedsfuld til det sidste.

Lars Trap-Jensen
Seniorredaktør
Den Danske Ordbog
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
ltj@dsl.dk

Rapport fra 18. Konference om Leksikografi i Norden & Nordisk Sprogmøde 2025 i Vejle, 21.-23. maj 2025

Mette-Marie Møller Svendsen

Så blev det heldigvis endnu en gang tid til leksikografisk vidensdeling og hygge i nordisk regi da den 18. Konference om Leksikografi i Norden løb af stablen i Danmark i maj. NFL-konferencen var i år lagt sammen med Nordisk Sprogmøde 2025 og blev arrangeret i samarbejde mellem Dansk Sprognævn og Nordisk Forening for Leksikografi. Konferencen og sprogmødet samlede derfor en harmonisk blanding af leksikografer, sprogråd og tegnsprognævn fra de nordiske lande. Da Odense ikke kunne byde på lokaler der kunne huse alle deltagerne i de pågældende konferencedage, blev DGI Huset i Vejle årets samlingspunkt for de nordiske deltagere.

Konferencens tema var i år **deskriptiv og præskriptiv leksikografi**, hvilket en stor del af deltagerne derfor valgte at sætte fokus på i deres præsentationer, og programmet bød på 37 oplæg i parallelsessioner, fem plenarforelæsninger, en temasession og otte poster – og et stort hold begejstrede leksikografer som var glade for at samles igen.

Thomas Widmann præsenterer arrangørteamet for konferencedeltagerne.

Leksikograferne havde gjort deres indtog i DGI-Huset.

De fem plenarforelæsninger på konferencen var følgende:

1. Gisle Andersen (Norges Handelshøyskole, Bergen): Leksikografi og korpuslingvistisk forskning – gjensidig nytteverdi illustrert gjennom nyord og anglisismer
2. Sanni Nimb (Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, København): Mandfolkesnak, pighvin og indianerhyl: metoder til fremme af ligestilling i Den Danske Ordbog, Den Danske Begrebsordbog og afledte sprogteknologiske ressourcer
3. Jógvan í Lon Jacobsen (Fróðskaparsetur Føroya, Tórshavn): Deskriptivitet og præskriptivitet – en tilbagevendende udfordring for leksikografen
4. Louise Holmer (Göteborgs Universitet): SAOL: relaterbart vett och språklig etikett under 150 år
5. Helga Hilmisdóttir (Árnastofnun, Reykjavík): Från litterära dialoger til autentiska samtal – om beskrivningen av pragmatiska markörer i isländska ordböcker.

Onsdag formiddag bød på tre spændende temablokke om historiske ordbøger i arnamagnænsk og islandsk regi, AI og leksikografi og dansk dialektologi. Postersessionen fandt sted om onsdagen efter frokosten hvor de otte postere blev præsenteret for de interesserede fremmødte. Herefter fulgte en temasession om sprog og køn/kønsneutralitet i de nordiske lande hvor sprogrådene lavede korte oplæg om deres tilgange til emnet efterfulgt af diskussion, og sideløbende fandt endnu en blok med oplæg sted i nabolokalet.

Præsentation på spor B (Bølgelængden).

Præsentation på spor C (Frekvensen).

Postersessionen onsdag. Der blev tolket til både dansk tegnsprog og nordiske tegn undervejs.

Traditionen tro var konferencen forsynet med et godt socialt program, og deltagerne kunne på forhånd tilmelde sig en af følgende tre onsdagsarrangementer som fandt sted efter det faglige program: *I fodsporene på en viking* som var en udflugt til Jelling, en byvandring med særligt fokus på Vejle i middelalderen og en omvisning i Fjordenhus. Jeg valgte sidstnævnte og kan derfor pynte denne afrapportering med nogle billeder fra Olafur Eliassons imponerende bygningsværk (Kirk-Johansen-familien havde givet Eliasson frie hænder til at udfolde sig kunstnerisk og arkitektonisk, og det var en god idé). Det

smukke solskinsvejr ved Fjordenhus-omvisningen var ledsaget af en stiv kuling, men de flotte omgivelser fejlede ingenting, og vores guide delte gavmildt ud af både humor og vid i løbet af rundvisningen.

Fjordenhus i smukt solskin.

Rundvisning i Fjordenhus.

Torsdagen bød igen på et godt fagligt program hvor man fx om formiddagen kunne høre Bente Selback og Klara Sjø dele deres erfaringer fra den nyligt afsluttede revision af Bokmålsordboka og Nynorskordboka, Hilde Blikrud fortalte om arbejdet med at inkorporere nye ord i NAOB, og Thomas Widmann og Oliver Rix Johannsen gav en introduktion til Retskrivningsordbogens nye XML-format. Generelt var der noget for langt de fleste leksikografer i konferenceprogrammet, og der var en del svære valg der skulle tages i parallelsessionerne med så mange gode oplæg at vælge imellem.

Konferencemiddagen fandt sted på Torvet i DGI Huset hvor deltagerne blev trakteret med en treretters menu. Undervejs kom der en lille overraskelse, nemlig et lokalt kor fra Vejle der sang smukke korarrangementer af sange som Ulige Numres *Frit land*, Søren Huss' *Undertiden* og Guldimunds *Det' kun vigtigt hvad det er*. Efter desserten havde det leksikografiske selskab mod på endnu mere musik og sang, og da en imponerende andel af de nordiske leksikografer også besidder musikalsk talent, gik der ikke lang tid før klaveret var taget i brug igen til nordisk fællessang.

Ellert Jóhannsson og Henrik Lorentzen sang for på Å, så let er dit fodtrin, akkompagneret af Ari Páll Kristinsson på klaver.

Fredagens program bød også på generalforsamling fra morgenstunden af hvor Einar Freyr Sigurðsson blev valgt som formand med Thomas Widmann som næstformand, og Pär Nilsson takkede af efter at have været en del af bestyrelsen siden 2013. Og så kunne man nå at få en sidste parallelsession med inden frokosten.

Således nåede endnu en god leksikografisk konference sin ende. Stor tak til arrangørerne for nogle inspirerende dage i skønt nordisk selskab. Afslutningsvis vil jeg gerne komme med en varm opfordring til at læse Carina Nilstun og Hilde Blikruds gode afrapportering fra konferencen i magasinet Norden, Når Norden møtes på eget sprog, [som kan læses her](#).

Den 19. Konference om Leksikografi i Norden finder sted i Reykjavik om to år, nærmere information om både tid og sted følger. På gensyn!

Mette-Marie Møller Svendsen
AC-medarbejder, ordbogsredaktør
Jysk Ordbog, Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning, Aarhus Universitet
mms@cc.au.dk

Et lokalt kor fra Vejle sang for konferencedeltagerne under festmiddagen i DGI-Huset.

Kend din leksikograf! –

Under den overskrift møder vi en mangfoldighed af leksikografer. I forrige nummer var det en ældre dialektleksikograf der stadigvæk holder fast i ordbogsarbejdet. I dette nummer møder vi den yngste redaktør på *Den Danske Ordbog*, Ida Flörke.

Hvornår og hvordan kom du til at arbejde med faget?

I 2014 var jeg lingvistikstuderende på KU da jeg blev ansat som studentermedhjælper i DSL i Den Danske Ordbogs redaktion. Den første uge berigede jeg ordbogen med *dildoparty*, *stillezone*, *bolleven* og *alpeagtig*, og sådan fortsatte det, og jeg har ikke set mig tilbage siden.

Hvad kan du lide ved leksikografi?

Jeg kan godt lide at jeg, med mit arbejde med Den Danske Ordbog, er med til at udvikle noget der meget direkte er til gavn for mange mennesker. DDO har en stor indflydelse på hvordan dansk sprog bruges og dokumenteres for eftertiden, og det er ærefrygtindgydende og spændende at være en del af. Og det kan jeg godt lide. Og så kan jeg rigtig godt lide at arbejde sammen med mine kolleger – forbilledligt kompetente kæmpenørder, hele bundtet.

Hvad bryder du dig ikke om ved feltet?

Jeg har det meget ambivalent med det flueknepperi der er helt uundgåeligt i vores fag. På den ene side er det en af mine største glæder at fedte rundt med en formulering og klippe ud og klistre på til den ikke kan blive mere korrekt og bare sidder lige i skabet. På den anden side synes jeg "korrekt" sprog kan være rædsomt elitært, og jeg bryder mig ikke om at ordbøger bliver brugt til at slå hinanden i hovedet med. Jeg tænker i hvert fald det er godt at stille spørgsmålstejn ved om mig og andre velformulerende sprogbrugere ikke normalvis bare skaber for meget virak når vi kommenterer for meget på andres sprog.

Har du nogen leksikografiske kæpheste?

Det er vigtigt for mig at vi hele tiden husker at se DDO fra brugerens perspektiv. Det er vigtigt at dokumentere den sprogbrug vi observerer, men for mig at se er ordbogen først og fremmest et opslagsværk som skal kunne hjælpe sprogbrugere nu og her. Jeg er bange for at lingvistisk interessante detaljer af og til gør ordbogen for svær at læse og mindre relevant for helt almindelige hverdagsprogbrugere. Ordbogen skal ikke kun være for de helt store sprognørder – det er den alt for vigtig til.

Hvad er du mest stolt af at have lavet?

Jeg er bare helt vildt stolt af at være med til at redigere Den Danske Ordbog, og jeg er stolt af alle de ord jeg har været med til at skrive – lige fra *dillermand* og *dåseskinke* til *mullet*, *neurodivergent* og *kap-/geringssav*. Jeg er også stolt af at have været med til at gøre Den Danske Ordbog en lille smule mere queer og mindre heteronormativ, bl.a. ved at revidere artikler som *husbond*, *herrebekendtskab*, *kærestefolk*, *ægteskab*, *brudepar* og *viv* så det hele ikke er så mand og kone-agtigt.

Hvad er din største bommert?

Der er ikke ret meget plads til bommerter på min arbejdsplads. Det er som om at bare jeg tænker på at sætte kommaet forkert, står der to-tre søde og hjælpsomme kolleger klar til at afbøde. Så. Det er ikke fordi jeg ikke er typen der bommer, men jeg kan faktisk ikke komme i tanke om noget der ikke rettidigt er blevet standset af mine langt mindre bommende kolleger. Som fx dengang, for få uger siden, da jeg i en tekst til ordnet.dk skrev "ud fra statistiske beregninger", og min kollega med det samme så et forbedringspotentiale i min formulering. Jeg måtte slå op i vores egen ordbog før jeg blev overbevist om at *beregninger* var det ord jeg manglede, og at *beregning* kun findes i ODS – med et kors foran.

Nå jo, så var der også dengang jeg nær brutalt havde fjernet angivelsen af udtale af *fyr* (træet) uden stød. Jeg kunne simpelthen ikke forestille mig at nogen havde den udtale, og troede det var en fejl. Det viste sig at jeg var den eneste i redaktionen med stød i *fyr*, og jeg skyndte mig at sluge kamelen.

Fortæl en god leksikografisk anekdote

Jeg var ny studentermedhjælper på Den Danske Ordbog. Der var frokostpause, og alle sad og snakkede og hyggede sig rundt om bordet. Jeg talte med en kollega om hår og frisurer, og i den forbindelse sagde jeg at "jeg overvejede at gro mit hår langt". Med ét blev der stille i stuen, og alle stirrede på mig. Som om de ikke i deres vildeste fantasi kunne forestille sig at nogen kunne bruge verbet *gro* transitivt. I hvert fald ikke en ansat i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab! Det er nu 10 år siden, jeg har netop registreret den transitive brug til DDO, og jeg overvejer stadig at gro mit hår langt.

Beskriv en typisk leksikografisk arbejdsdag/arbejdsproces for dig

En af mine opgaver er at tilføje nye ord og betydninger til DDO. Den proces starter gerne med at jeg kommer på sporet af et manglende ord via lister baseret på vores korpus eller en henvendelse fra en bruger.

Jeg starter med at trawle korpusset igennem mens jeg prøver at holde min egen sprogfornemmelse i skak, så jeg er åben over for nuancer jeg ikke selv har. Hvis jeg kan komme til det, hijacker jeg samtalen over frokostbordet til at trykteste betydningsnuancer ved at spørge mine kolleger ind til deres sprogfornemmelse ("Har I forskel på *hack* og *lifehack*?", "Kan du godt *gro* dit skæg ud, eller er det kun noget skægget selv kan ordne?"). Når jeg så skal beskrive betydningen, lægger jeg næsten altid ud med alt for mange detaljer. Så finder jeg filen frem og tilpasser lidt, så involverer jeg mine kontorfæller og myrder et par darlings indtil jeg, hvis det er en god dag, står med en letforståelig, klar, fyldestgørende men kortfattet betydningsbeskrivelse.

Hvilket opslagsværk kan du ikke undvære?

Jeg er tit ovre at se hvordan svensken gør i Svensk ordbok på svenska.se/so.

Har du en leksikografisk våd drøm?

Jeg drømmer om at Den Danske Ordbog kommer på Finansloven, så mine kolleger og jeg kan få arbejdsro, og hele det danske sprogsamfund kan beholde den fremragende betydningsordbog som Den Danske Ordbog er.

Ida Flörke

Ordbogsredaktør

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

if@dsl.dk

Kort nyt fra den leksikografiske verden

På denne plads bringer LEDA-Nyt korte nyheder fra den leksikografiske verden. Alle redaktioner og enkeltpersoner opfordres til at sende korte, telegramagtige nyheder ind til LEDA-Nyt. Omfanget er normalt ca. 200 ord. Nyhederne sendes til Asgerd Gudiksen, gudik@hum.ku.dk. Deadline for LEDA-Nyt 80 er 15. februar 2026.

ICHLL 2026

Den 16. internationale konference i historisk leksikografi bliver holdt i Caen, Normandiet. Konferencens tema er ”the historical dynamics of usage”, og fristen for indsendelse af abstract er den 30. januar 2026. Læs mere om det hele på [16th International Conference on Historical Lexicography and Lexicology - Sciencesconf.org](https://www.sciencesconf.org/16th-international-conference-on-historical-lexicography-and-lexicology).

Redaktionen

Euralex 2026

Den næste Euralexkonference finder sted i Wien den 29. september til den 3. oktober 2026. Den bliver arrangeret af [Austrian Centre for Digital Humanities and Cultural Heritage](https://www.austrian-centre-for-digital-humanities-and-cultural-heritage.org/). Følg med på <https://euralex.org/conferences/>.

Redaktionen

62 nye opslagsord i *Nye ord i dansk 1955 til i dag*

I juni blev Dansk Sprognævns nyordsordbog *Nye ord i dansk 1955 til i dag* opdateret med 62 nye opslagsord, bl.a. *alenehed* (1957), *bolo* (2006), *disclaime* (2010), *diversitetskonsulent* (2018), *havfald* (2016), *mastesug* (2016) og *havremælkselite*.

Blandt de 62 nye opslagsord finder man også de kønsneutrale personlige pronomener *de* (o. 2010) (brugt som entalspronomen) og *hen* (1981). Hvad angår bøjningen af *de* og *hen* i tekster, findes Sprognævnets anbefalinger på side 12-13 i [Nyt fra Sprognævnet 2023/1](#).

Johanne Niclasen Mortensen, Dansk Sprognævn

Imperativer i *Retskrivningsordbogen 5.1*

I den kommende udgave af *Retskrivningsordbogen* bliver imperativformer indført ved alle verber i ordbogens alfabetiske del. Dette gøres bl.a. for at imødekomme udfordringer med at danne imperativer af visse verber med engelsk oprindelse. *Retskrivningsordbogen 5.1* udkommer digitalt i slutningen af 2025. Læs mere om imperativer i *Retskrivningsordbogen 5.1* i [Nyt fra Sprognævnet 2025/3](#).

Johanne Niclasen Mortensen, Dansk Sprognævn

Med på en dialektologisk og leksikografisk lytter?

Så kan du godt slå ørerne ud, for *På godt jysk*, en podcast om sprog, kultur og historie i (fortrinsvis) Jylland udgivet af Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning på Aarhus

Universitet, præsenterer viden om sprog fra nogle af landets førende eksperter inden for deres felt. Indtil videre kan man bl.a. blive klogere på dialektgrænser, samspillet mellem sprog og samfund, dialektologisk feltarbejde, sønderjysk og dialektleksikografi.

Ny afsnit udkommer løbende, og i efteråret kan podcastens lyttere se frem til at blive klogere på dialekten i Thy samt komme med på en lytter i Salling.

Podcasten tilrettelægges af Inger Schoonderbeek Hansen og Mette-Marie Møller Svendsen og udgives med støtte fra Aarhus Universitets Forskningsfond.

Du kan finde podcastserien *På godt jysk* på [Spotify](#) eller via Peter Skautrup Centrets hjemmeside jysk.au.dk.

Mette-Marie Møller Svendsen, Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning, Aarhus Universitet

Nordterm 2025

Nordterm er et samarbejdsforum for nordiske terminologiorganisationer, som hvert andet år arrangerer en konference for alle, som er interesserede i terminologi, og Nordterm holdt sin 25. konference i juni i Island. Se program og abstracts her: <https://arnastofnun.is/is/nordterm-2025>. Center for Textile Research (CTR) medvirkede med to bidrag: "Textile Glossary Digitization of NTF's Textile Terminology Leaflets" af Emma Grarup, Morten Grymer Hansen & Susanne Lervad, og "En ny fælles terminologi i et projekt om gamle danske væve" af Kathrine Vestergaard Brandstrup & Ditte Krøner – begge ud fra to projekter på platformen www.traditionaltextilecraft.dk.

Dette tekstilterminologiske arbejde peger i retning af at lave fælles nordisk terminologi ud fra et ældre nordisk vokabular *Nordisk Tekstilteknologisk Terminologi* (NTT) i CIETA (Centre International d'Etude des Textiles Anciens). (Læs mere om NTT i LEDA-Nyt 77: https://leksikografer.dk/ledanyt/leda-nyt-70-79/LEDA-Nyt77_samlet.pdf).

I CIETA-netværket er der ved at blive lavet en fælles "online textile vocabulary" for alle de sprog der er repræsenteret i foreningen. Da de nordiske sprog er samlet i NTT med svenske definitioner og paralleltermer på de andre nordiske sprog samt engelsk, tysk og fransk, planlægger Nordtermgruppen en ny arbejdsgruppe til at sammenkoble NTT-materialet til en ny ressource i "online vocabulary" på www.cieta.fr. Vi har interesselinkede henvisninger fra Henrik Nilsson, CAG i Sverige, Marita Kristiansen, Termportalen i Norge, Lotte Weilgaard, SDU, Meghan Corten fra Islands Universitet og Sanna Lipkin fra Oulu Universitetet i Finland, og vi starter en netværksgruppe med henblik på opsamling af materialet fra 1950'erne. Vi påtænker i CTR at fremhæve de nonverbale definitioner fra NTF-hæfterne, fordi de på den måde bliver omdrejningsakse til forståelsen og check af ækvivalens mellem de nordiske sprog. Hæfterne indeholder terminologi om tekstilredskaber, broderi, strikning og hækling. For yderligere information se databasen i Airtableformat på <https://www.traditionaltextilecraft.dk/glossary>. For yderligere information om typologi og tegninger af de forskellige gamle danske væve henvises til www.traditionaltextilecraft.dk/save-the-loom.

Susanne Lervad, Center for Textile Research, Saxo, Københavns Universitet

